

Reactie gemeente Breda – internetconsultatie Wetsvoorstel eigen bijdrage huishoudelijke hulp

1. Welke opmerkingen heeft u bij het Wetsvoorstel eigen bijdrage huishoudelijke hulp?

Het doel dat wordt beoogd met het wetsvoorstel, namelijk het afremmen van de groei en het gebruik huishoudelijke hulp, wordt volgens ons niet behaald. De financiële houdbaarheid van de Wmo wordt niet significant verbeterd. De geschatte (landelijke) besparing gaat uit van minder instroom, hogere inkomsten als gevolg van de hogere eigen bijdrage en hogere uitstroom als gevolg van de hogere eigen bijdrage. Dit treedt als gevolg van dit wetsvoorstel slechts in zeer geringe mate op. In onderstaande tekst zetten we uiteen wat onze inschatting is.

> Instroom nieuwe meldingen en nieuwe cliënten bij aanbieders huishoudelijke hulp
De vraag is of dit wetsvoorstel leidt tot minder mensen die om financiële redenen een aanvraag voor huishoudelijke hulp doen. Ondanks het opwerpen van een iets hogere financiële drempel om deze hulp via de gemeente af te nemen, blijft het voor alle huishoudens (zie ook verderop) in dit wetsvoorstel financieel aantrekkelijk om huishoudelijke hulp via de gemeente af te nemen.

Nieuwe cliënten betreffen jaarlijks zo'n 20 % van ons totale cliëntenbestand. Een verlaging van de instroom van bijvoorbeeld 10% betekent dan ook effectief slecht 90 cliënten (op een totaal van ruim 4500 cliënten): slechts 2% van het totaal. Ter vergelijking: het aantal cliënten is in de 3 jaren na de invoering van het abonnementstarief met meer dan 20% gestegen.

Daarnaast is er nog een wachtlijst bij aanbieders: er staan op dit moment in de gemeente Breda nog tussen de 300-400 cliënten op de wachtlijst voor huishoudelijke hulp. Dus minder meldingen leiden mogelijk tot minder indicaties, maar door de wachtlijst (waar het merendeel van de gemeenten in Nederland mee te maken heeft) betekent dit feitelijk niet minder cliënten bij onze aanbieders. Ook hebben we voorlopig nog te maken met personeelskrapte waardoor de wachtlijst in stand blijft. Met de huidige maatregel betekent dit concreet dat de wachtlijst terugloopt en dat we pas over 4-5 jaar geen wachtlijst meer hebben. Omdat het aantal cliënten dat gebruik maakt van huishoudelijke hulp de komende jaren gelijk blijft (immers alleen de wachtlijst wordt korter), betekent dit dat de kosten voor huishoudelijke hulp gelijk blijven, of waarschijnlijker zullen stijgen naar aanleiding van diverse indexaties en/of CAO-wijzigingen.

> Extra inkomsten als gevolg hogere bijdrage

Met dit wetsvoorstel wordt ervan uitgegaan dat gemeenten een hogere eigen bijdrage mogen innen voor huishoudelijke hulp. In een bestuurlijk overleg heeft de staatssecretaris van VWS een bedrag van € 110 miljoen na 2025 berekend als opbrengst van de eigen bijdragen en/of als compensatie vanuit VWS (voor de periode 2022 – 2025 is er geen compensatie). Breda krijgt daarvan gemiddeld genomen ong. 1%, €1,1 miljoen. Uit informatie van het CAK is gebleken dat de inkomensafhankelijke eigen bijdrage slechts effect heeft op zo'n 20% van de cliënten huishoudelijke hulp (i.v.m. inkomensgrenzen). Een doorrekening vanuit de gemeente Breda laat zien dat de geschatte extra inkomsten als gevolg van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in het gunstigste geval zo'n €500.000,- oplevert (op basis van inkomensverdeling en de daarbij te betalen bijdrage). Dit is dus nog niet eens de helft van het door de staatssecretaris berekende bedrag.

> Uitstroom

Ook op het gebied van uitstroom zijn de verwachtingen laag; inwoners met de hoogste inkomens gaan maximaal een eigen bijdrage van €255,- betalen. Bij middeninkomens is dit vaak nog minder. Op de particuliere markt zullen zij voor dezelfde ondersteuning per maand meer kwijt zijn. Zij zullen op de particuliere markt dan ook geen financieel voordeel behalen. Daarnaast zijn er nauwelijks particuliere hulpen te vinden. De verwachting is dat dit de komende jaren ook zo zal blijven. Op basis daarvan gaan we uit van slechts enkele cliënten die hun huishoudelijke hulp via de Wmo zullen opzeggen vanwege de aanpassing van de eigen bijdrage. Dit geldt dus ook voor het beperken van de instroom. Hulp via de gemeente blijft voor alle inkomensklassen goedkoper dan particuliere hulp.

Daarbij zullen de huishoudens/cliënten die wel uitstromen, naar verwachting de cliënten zijn die ook de hoogste eigen bijdrage betalen. Dit betekent concreet dat de uitstroom die wel plaats zal vinden zal bestaan uit financieel relatief 'aantrekkelijke' cliënten. Wanneer er dus wel extra uitstroom plaatsvindt, zal dit betekenen dat de extra eigen bijdrage die we gaan krijgen sterker zal dalen. Het financiële voordeel voor ons als gemeente zal dus zeer beperkt blijven.

Kortom: dit wetsvoorstel gaat slechts een gering effect hebben op de financiële tekorten binnen de Wmo. Wanneer wordt gekeken naar de extra inkomsten voor gemeenten als gevolg van de hogere eigen bijdrage, is dit bij lange na niet voldoende om de meerkosten als gevolg van de toename van Wmo-indicaties huishoudelijke hulp na invoering van het abonnementstarief af te dekken. In Breda zijn de totale kosten van Huishoudelijke Ondersteuning gestegen van ongeveer 11 miljoen in 2018 naar ruim 16 miljoen in 2022: een stijging van bijna 50%. Dit is een cumulatie van het gestegen cliëntaantal maal het sterk gestegen tarief (+30%). Wanneer we het VNG voorspelmodel hanteren, groeien de kosten door tot zo'n 20 miljoen in 2025: bijna een verdubbeling van de kosten in 7 jaar tijd.

2. Verwacht u dat het wetsvoorstel effect zal hebben op u of uw organisatie, en zo ja, op welke manier? Zijn er effecten van het wetsvoorstel die niet beschreven staan in de toelichting en zo ja, welke zijn dit?

De gevolgen voor gemeenten zullen zijn dat de tekorten op huishoudelijke hulp als gevolg van het abonnementstarief grotendeels in stand zullen blijven. De (financiële) houdbaarheid van de Wmo zal met de invoering van deze wet niet toenemen.

Daarnaast zal door de opgenomen mogelijkheid van het pauzeren van de eigen bijdrage het uitvoeringswerk toenemen. Hoe hoger de eigen bijdrage is, hoe meer cliënten erop zullen staan hun eigen bijdrage te pauzeren wanneer zij geen gebruik maken van de ondersteuning. In de praktijk zien we nu ook al dat cliënten dit vaak pas achteraf melden (soms wel tot een jaar later). Dit heeft ook te maken met het feit dat pas na het verstrijken van een volledige CAK-periode vast te stellen is of dit effect heeft op de eigen bijdrage. Dit moet dan met terugwerkende kracht hersteld worden. De berichtgeving van het CAK volgt hier dan weer later op. De cliënt krijgt dan achteraf diverse correcties, wat onduidelijkheid veroorzaakt. Hetzelfde effect treedt op bij situaties waarbij de ondersteuning weer wordt opgestart. Als gemeente zijn we afhankelijk van het signaal van de cliënt of de aanbieder dat de ondersteuning weer is gestart. Ondanks afspraken met cliënten en ook met aanbieders loopt

dit vaak niet goed. Dit betekent dat cliënten achteraf met terugwerkende kracht de inkomensafhankelijke eigen bijdrage weer krijgen opgelegd, wat onwenselijk is.

Tot slot wordt het in situaties waar cliënten naast de inkomensafhankelijke eigen bijdrage ook een maatwerkvoorziening heeft waarvoor het abonnementstarief geldt, lastig in de communicatie naar de cliënt. Ook voor onze Wmo-consulenten is dit nauwelijks nog uit te leggen aan cliënten.

3. Welke suggesties en verbeteringen stelt u voor bij het Wetsvoorstel eigen bijdrage huishoudelijke hulp?

- Geen plafond aan eigen bijdrage op basis van inkomen. Door een maximum van €255,- in te voeren, worden met name de middeninkomens belast en de huishoudens met hoge(re) inkomens nauwelijks. Met name deze groep heeft de weg naar huishoudelijke hulp binnen de Wmo gevonden, soms zelfs als alternatief voor een particuliere hulp.
- Geen uitzonderingsgrond voor niet-AOW gerechtigde meerpersoonshuishoudens.
- Huishoudelijke hulp alleen verstrekken aan inwoners onder een bepaalde inkomensgrens.
- Huishoudelijke hulp geen onderdeel meer laten zijn van de Wmo, maar als inkomensondersteuning zien.
- Inkomensafhankelijke eigen bijdrage ook terug laten komen voor woningaanpassingen en hulpmiddelen (deze zijn nu uitgesloten hoewel daar ook een aanzuigende werking zichtbaar is)
- Geen pauzemogelijkheid, maar in de wet opnemen dat er een eigen bijdrage wordt gevraagd zolang de indicatie geldt (cliënt kan ook aangeven te stoppen); dit scheelt uitvoeringskosten en onduidelijkheid voor cliënten.